

EXCURSIE BELGISCHE KUST

22 t/m 24 mei 2025

AetA

De Belgische Kust

Hoewel zij sinds lang gezien wordt als een samenraapsel van eendere appartements-blokken, is de Belgische kust niet altijd een ondoordringbaar reservoir van week-endhuizen geweest. In de loop van vorige eeuw zorgden sociale omwentelingen, de twee Wereldoorlogen en een meer gedemocratiseerd toerisme voor ingrijpende veranderingen op de zeedijk en in het kustlandschap.

In 2011 pleit Marc Martens, bureau voor architectuur & planning (ba-p), bezieler van de studie '(Beeld)kwaliteit aan de kust – tussen behoud en ontwikkeling' tijdens de Dag van de Architectuur voor een ruimtelijk ontwerp voor de gehele kustlijn. 'Er zou voor de kust een strategisch structuurplan moeten worden ontwikkeld, naar analogie met dat van Antwerpen.'

In 2014 organiseert het Vlaams Architectuurinstituut de tentoonstelling *Wisselland* over de toekomst van de Belgische kust: 'De Belgische kust is geen harde lijn, geen grens, geen limiet. Het is een dynamisch landschap dat voortdurend aan wisselingen onderhevig is. Er zijn de getijden. Er is het klimaat. Er zijn de toeristen en handelaars die bij zomers weer het gebied bevolken. Er is het lege land dat ze achterlaten, met winterse stranden, gure wind en regen. De nacht is van de vissers. Molens vangen de wind. Containerschepen kruisen de schijnwerpers van een vuurtoren. Ons kustlandschap is een gebied in beweging dat voortdurend de rollen herverdeelt tussen gebruikers, tussen getijden en seizoenen, tussen hinterland en diepzee. Dwars op het natuurlijke, dynamische systeem van onze kust verrees in de twintigste eeuw een statisch, verstedelijkt lint, slechts hier en daar onderbroken

door relictten van de oude duinengordel. Die versteende strook van dijken, vakantietorens, casino's, winkelboulevards en havens, waar steeds meer mensen ook permanent wonen, staat onder druk. Het is inmiddels een zekerheid dat de zeespiegel fors zal stijgen als gevolg van de klimaatverandering. We weten bovendien dat we vroeg of laat met een 'superstorm' te maken krijgen. En tegelijk wordt de kust in de rug bedreigd door hevige, onregelmatige neerslag die vanuit het door verkavelingswijken dichtgeslibde hinterland afwateringsproblemen veroorzaakt. Hoe pakken we die enorme uitdagingen aan? Is het bouwen van steeds hogere dijken, het zogeheten hold the line-principe, wel een duurzame oplossing? Op termijn is het misschien verstandiger dat we ons aanpassen aan de wispelturigheid van dit gebied. Door het water meer zijn gang te laten gaan. Door een Wisselland te creëren dat de grote schommelingen tussen land en zee verzoent met wonen, recreatie en economische bedrijvigheid. Het is cruciaal dat ontwerpers nadenken over dit Wisselland. De toekomst van onze kust mogen we niet uitsluitend toevertrouwen aan investeerders, lobbyisten, experts en beleidsmakers. Om ecologie op een kwalitatieve manier te verenigen met architectuur en stedenbouw hebben we creatieve ideeën nodig. Intussen worden zee en kust op een technocratische manier verkaveld. Er worden windmolenparken gebouwd, vaarroutes vastgelegd, eilanden ontworpen en energieatollen bedacht. Het Marien Ruimtelijk Plan legt bestemmingen vast en het Project Vlaamse Baaien moet de kustveiligheid garanderen.'

David Verhoestraete (CLUSTER landschap & stedenbouw), die een bijdrage leverde aan *Wisselland*, geeft een lezing over de stand van zaken en een toelichting op het ontwerp van de zeedijk in Middelkerke.

Middelkerke in 1945_vanuit Amerikaans legervliegtuig_© NARA Washington - UGent

Middelkerke 30 jaar later in 1975, op een ansichtkaart

Deelnemers

Jan Bakers
Cees Brandjes
Hester Cluijsenaer
Jan Hein Daniels
Juliette Daniels
Roeland Dreissen
Bart Duvekot
Ieke Frankemolen
Simone Gerards
Joost de Haan
Hans van Heeswijk
Klaas Kingma
Pim Kother
Mechtild Linssen
Ariënne Matser
Ton van Namen
Jan Poolen
Jacques Prins
Marlies Rohmer
Michael de Roo
Yvon de Ruijter
Joop Slangen
Minke Wagenaar
Rein van Wylick
Vera Yanovshtchinsky
Jasper van Zwol

Organisatie

Jacques Prins

Ton van Namen

Klaas Kingma

Roeland Dreissen

Programma

donderdag 22 mei

aankomst vertrek

07:45	RAI parking Nhow Hotel	Europaboulevard 2b	Amsterdam
09:00	metrostation Kralingse Zoom	's-Gravenweg	Rotterdam
10:30	11:15	Smokkelhoekweg 12	Kapelle
12:45	13:45	Graaf Lippensdreef 8	Knokke-Heist
14:00	14:30	Zeedijk 660	Knokke-Heist
14:45	15:15	DeJudestraat 64	Knokke-Heist
15:30	16:15	Heldenplein	Knokke-Heist
17:00	17:45	Grintweg 120	Oostende
18:00		Leopold II-laan 20	Oostende

diner op eigen gelegenheid

Verantwoording teksten/afbeeldingen:

De gebruikte teksten zijn afkomstig van de websites van het Vlaams Architectuurinstituut, architecten of projectontwikkelaars. De teksten zijn daar waar nodig ingekort.

De illustraties zijn afkomstig uit diverse publicaties van de projecten op internet. De foto's zijn waar mogelijk eigen foto's, gemaakt tijdens de voorreis.

1. Bezoekerscentrum en uitkijkpunt Het Zwin, Knokke-Heist

COUSSÉE & GORIS ARCHITECTEN,
GAFPA

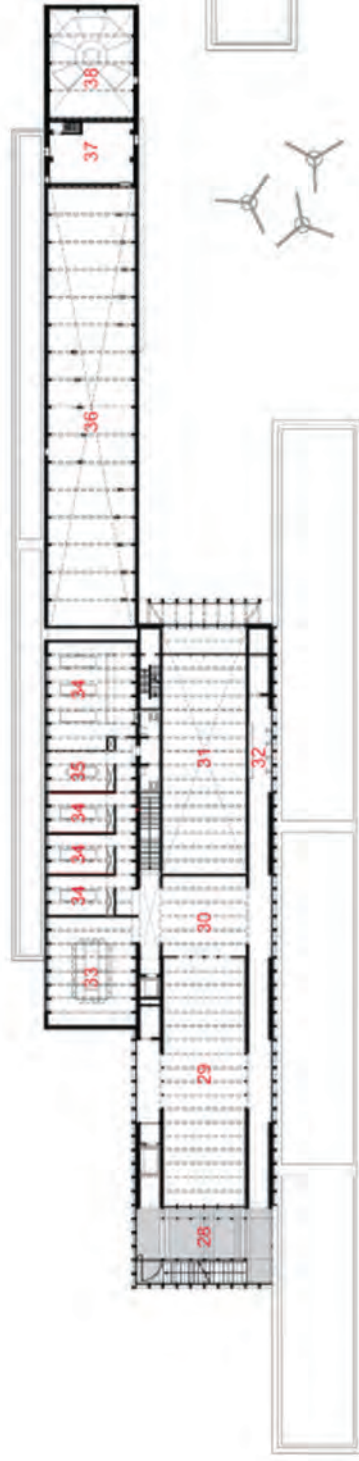
In het aan weer en wind blootgestelde landschap van Het Zwin in Knokke-Heist verrees een nieuw bezoekersgebouw, een parcours van kijkhutten en een vogelkijkcentrum. Provincie West-Vlaanderen en het Agentschap voor Natuur en Bos gaven de opdracht voor dit totaalproject dat tot stand kwam in een multidisciplinaire samenwerking van architecten, ingenieurs, landschapsarchitecten, natuurverenigingen en tentoonstellingsmakers. Op het terrein van het Zwinpark werden de vroegere verharde parking, de bouwval-lige koninklijke villa en de trieste betonnen kooien verwijderd.

Het bezoekerscentrum en het Zwinpark vormen een nieuwe verbinding tussen de polders, de Zwinvlakte en de Noordzee. Het kijkcentrum werd in de Internationale Dijk verborgen en biedt een prachtig panorama op de Zwinvlakte.

In het Zwinpark bevinden zich negen hutten, waardoor Het Zwin ook bij regenachtig weer kan worden bezocht. Voor deze hutten werkten de architecten, net als bij de tentoonstelling in het bezoekerscentrum, samen met Koen Van Synghel en Madoc. Het gebouw is geïnspireerd op de typologie van een traditionele Zeeuwse schuur en zorgt voor een beschut binnengebied in de vlakke, windrige polders.

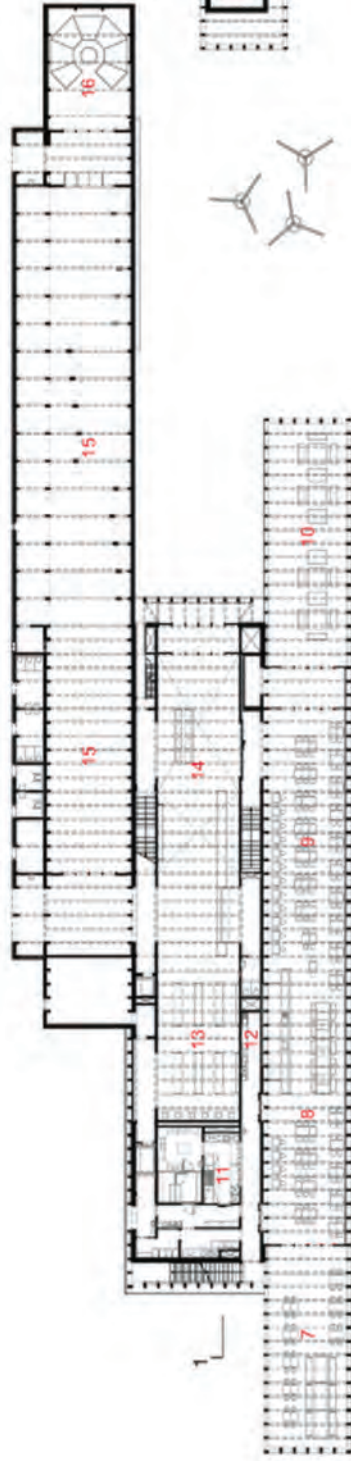
Het bezoekerscentrum van Het Zwin brengt verschillende functies samen, maar is vooral gericht op het tot stand brengen van een connectie tussen architectuur, natuur en de bezoeker.

○ Plan level +1

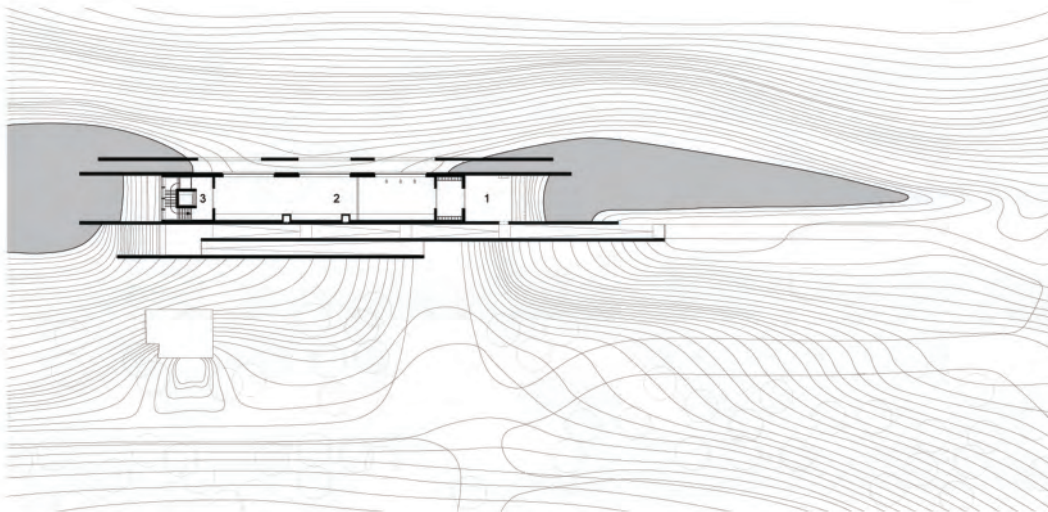
28.panoramic tower 29.multipurpose hall 30.foyer 31.vide 32.observation post 33.meeting room 34.offices 35.kitchenette 36.exhibition 37.service room 38.auditorio anatomico

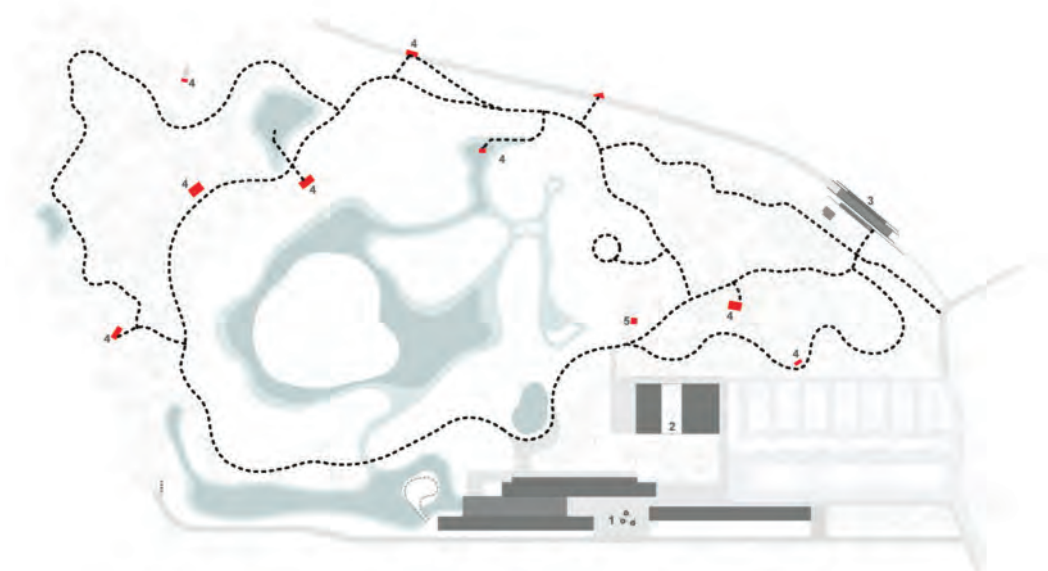
○ Plan level 0

7.outdoor restaurant 8.restaurant 9.cafeteria 10.pick-nick zone 11.kitchen 12.learoom kitchen 13.bookshop 14.entrance hall 15.exhibition 16.auditorio anatomico 17.st

18.kitchen class 19.locker room 20.labio class 21.carpentry class 22.boller room 23.pellet storage

1. Entrance 2. Observation space/ exhibition 3. Elevator and staircase

ZWIN

1. Visitors center 2. Caretaker's house and green management 3. Watch center for the birds and the zwin landscape 4. Educational cabins 5. Storcks tower

2. Veiligheidspaviljoen Knokke-Heist

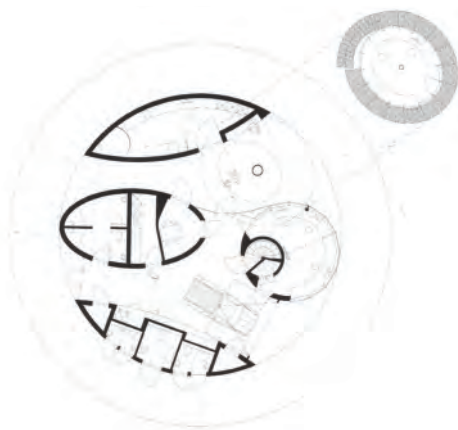
COMPAGNIE-O ARCHITECTEN i.s.m. JOHN KÖRMELING

De Belgische kustlijn is de beton geworden intentie om zoveel mogelijk mensen zicht te willen bieden op een klein stukje zee. Ze is een lange aaneenschakeling van gelijkaardige appartementsgebouwen die het strand flankeren. Uit die rij zet een gebouw een stapje vooruit en nestelt zich als enige met de voeten in het zand. De frisse, knalgele kleur steekt af tegen de grijze appartementen op de dijk, als plastic speelgoed in het zand, terwijl zijn ronde vorm de blik doet afbuigen van de eindeloze kustlijn. Het monotone betonnen massief op de dijk, waar men hoofdzakelijk doorheen kan via smalle straten, wordt zo gebruikt als achtergrond, als podium, voor een raadselachtig maar toch toegankelijk volume.

De wijze waarop het paviljoen hier met bravoure haar plek opeist, is bijzonder. Nu lijkt dit haast vanzelfsprekend, maar eigenlijk was het eerst niet zo bedoeld. De stad zag dit gebouw immers aangebouwd tegen de dijk, ter hoogte van het Lichttorenplein. Als een dienstig gebouw dat zich schikt naar zijn context, als was het een alledaagse strandbar of een louter utilitair bouwwerk. Het paviljoen zou op die positie een andere connotatie hebben gekregen. Het zou hebben aangevoeld als een verplicht nummer, terwijl het ook veel meer kon zijn. Door de delokalisatie die de ontwerpers voorstelden, krijgt het paviljoen een soort 'vrijheid aan zee' en kan het excelleren. Een acte de présence op het strand van Knokke, die deze plek mee opwaardert en een specifieke herkenbaarheid verleent.

Ondanks de zichtbare contrasten stelt dit

gebouw zich toch ook ten dienste van zijn context. Het houdt zich bewust laag om zo het weidse zicht op de zee vanop de dijk te behouden. De grote schepen in de verte lijken over het paviljoen te varen. Het reddersnest boven op het volume doet zelfs denken aan de controlebrug van een vrachtschip. Het nest representeert een beweeglijkheid in een anders uiterst starre context, alsof het elk moment kan loskomen om vooruit te schuiven. Deze zin voor beweging zet zich verder in de organische, maar toch hyperfunctionele opbouw van het paviljoen. De gebogen lijnvoering lijkt afgeleid van een aantal praktische bewegingen: de passage van een auto, de ergonomische verticale circulatie, de observatie vanuit de ronde uitkijkpost. In deze uitgepuurde constructie vinden redders, de EHBO-post en de strandpolitie elk een eigen plek.

3. Peiremuzee, Knokke-Heist

DE BRUYCKER-DE BROCK

Luc Peire was in de tweede helft van de 20ste eeuw een boegbeeld van de geometrische schilderkunst in ons land. Mu.Zee neemt zijn nalatenschap over en viert dat met een kleine expo in Peires ateliermuseum in Knokke. Het is een simpel naam-bordje aan een rijhuis in de De -Judestraat in Knokke-Heist: Stichting Luc en Jenny Peire.

Het is niet meteen duidelijk dat achter de modernistische gevel een prachtig kunstenaarshuis schuilgaat. Luc Peire (1916-1994) woonde en werkte er jarenlang. Nog bij leven richtte hij met zijn echtgenote Stichting Luc en Jenny Peire op met de bedoeling zijn werk samen te houden en te promoten na zijn dood. Mu.Zee uit Oostende neemt nu de Stichting over en krijgt zo een derde museumplek aan de kust. Ook het Constant Permeke Museum in Jabbeke ressorteert onder Mu.Zee. De overname wordt gevierd met de kleine tentoonstelling 'Attitude'. Curator Joost Declercq confronteert het werk van Peire met werk van andere modernistische schilders uit de collectie van Mu.Zee, onder wie Félix Labisse, Evelyne Axell en Valérie Mannaerts.

De rode draad door het oeuvre van Peire is verticaliteit. Het indrukwekkendste voorbeeld is te vinden in de speciaal gebouwde tuinkamer. Daarin is de spiegelinstallatie 'Environnement I' ondergebracht. Je kan de tuinkamer binnenstappen, maar wees gewaarschuwd: door het spiegeleffect krijg je het gevoel dat je een glazen schacht van onpeilbare diepte binnenwandelt. Niet echt voor hartlijders. In een kort tekstje naast de installatie schetst Peire zijn filosofie: 'Mijn onderzoekingen betreffen de ruimte, het niet begrensde, het doorbreken van de maten van het schilderij in het verticale,

het bereiken van het oneindig verticale van de onbegrensde ruimte.' Vertaald naar zijn schilderijen zijn dat dikke en dunne lijnen in verschillende kleuren van onder naar boven. Een bezoek aan het Peiremuseum heeft iets intiems.

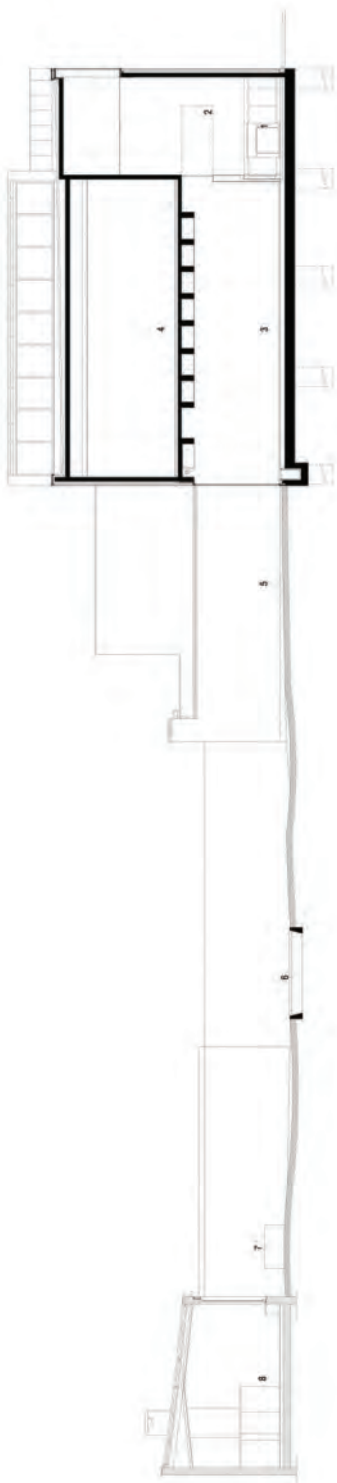
In de tuin staat de bungalow waarin het echtpaar woonde. Het bed is nog opge-maakt, het douchegordijn lijkt toe aan een wasbeurt. Het huis aan de straatkant werd in de jaren tachtig gesloopt en maakte plaats voor een nieuwbouw, getekend door het architectenbureau De Bruycker-De Brock. Het gebouw bestaat uit twee expositieruimtes en een inloopkluis met de collectie van Luc Peire. 163 schilderijen zijn verzameld in schuifrekken. Tijdens een rondleiding met gids kan je de kluis bezoeken. Dat is best de moeite, omdat de evolutie in het oeuvre dan zichtbaar wordt. Peire begon erg figuratief en expressionistisch, in het zog van Constant Permeke, om daarna gaandeweg naar de geometrische abstractie te evolueren.

De Stichting Jenny & Luc Peire, door de kunstenaar zelf bij testament opgericht, heeft tot doel het oeuvre van Luc Peire voor een zo ruim mogelijk publiek open te stellen en zijn leef- en werkmilieu in stand te houden. De Stichting beschikt over het atelier, de bungalow en de tuin van Jenny en Luc Peire. Ze richtte er ook een functionele nieuwbouw op als 'kluis' voor de werken van Luc Peire met een kleine tentoonstellingsruimte, ontworpen door de architecten De Bruycker-De Brock. Voor het tentoonstellen van Peires sleutelwerk 'Environnement I' uit de Collectie van de Vlaamse Gemeenschap, werd de tuin uitgebreid en is door hetzelfde architectenduo een 'tuinkamer' ontworpen. Het archief van de Stichting verzamelt en bewaart alle gegevens en materiaal over Luc Peire, zijn oeuvre, zijn artistieke en familiale omgeving. Het is mogelijk om de architectonische

site van de Stichting Jenny & Luc Peire te bezoeken. Tijdens de rondleiding krijgt u kunsthistorische informatie over kunstenaar Luc Peire en zijn oeuvre en kan u de 'kluis', de tuin, het atelier en de bungalow bezoeken. Een bezoek aan de 'Tuinkamer' met de verrassende spiegelkamer Environnement I (1967) van Luc Peire vormt het hoogtepunt van de rondleiding.

Luc Peire in Environnement I, 1967

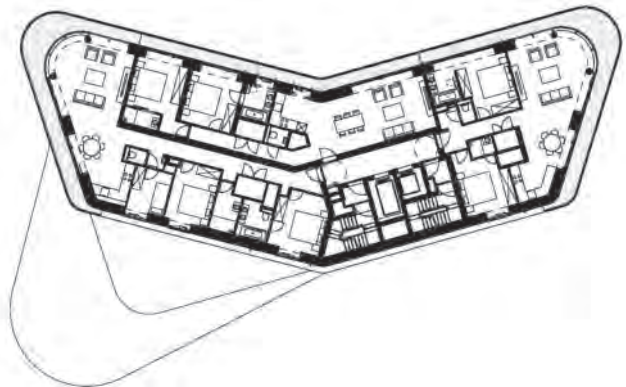
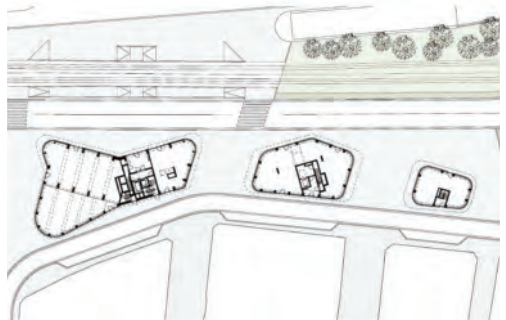

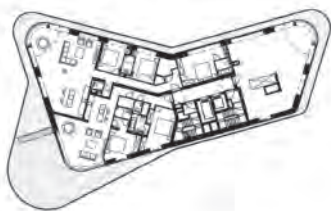
4. Heldentoren, Knokke-Heist

NEUTELINGS RIEDIJK

The Heldentoren is the new beacon for the Belgian beach resort Knokke-Heist. With its height of almost 70 meters, it will be one of the highest towers along the Belgian coast. The mixed-use Heldentoren will rise on the site of the famous Grand Hotel – Casino Kursaal, adjacent to the Helden Square along the boulevard.

The project consists of an urban ensemble combining a 20-storey residential tower, a five-storey apartment tower and a restaurant pavilion. The three buildings are interconnected by an underground car park. The undulating building volume aims to slow down the passers-by and redirect them to a splendid view on the North Sea. As it rises up, the sculptural tower gets more slender. Rounded glass corners provide the apartments with a spacious view. To enhance the spatial quality even more, the living rooms at the corners are double height. For this project, Neutelings Riedijk developed ceramic panels with a pattern of vertical lines. Just as sunlight reflects on the waves of the North Sea, the changing daylight and the colors of the surroundings reflect in the transparent glaze, making the Heldentoren look different every day.

1e verdieping

3e verdieping

6e verdieping

7e verdieping

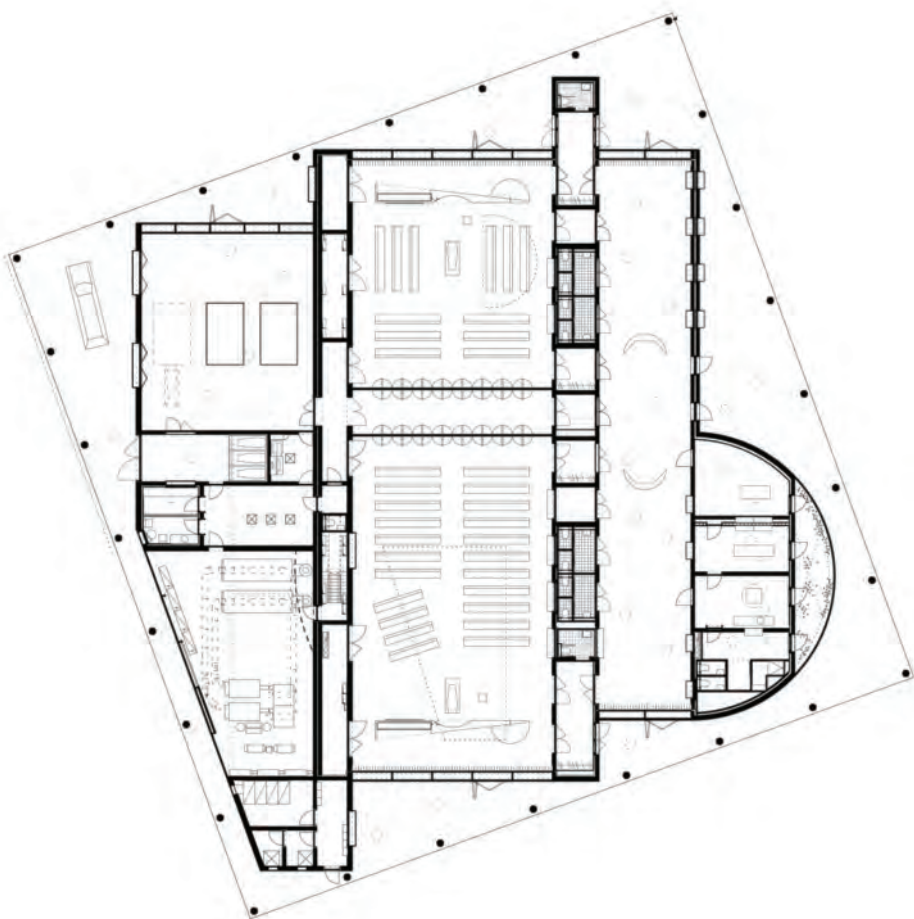
5. Crematorium Polderbos, Oostende

OFFICE KERSTEN GEERS
DAVID VAN SEVEREN I.S.M.
RICHARD VENLET

Het nieuwe crematorium Polderbos in Oostende ligt net buiten de stad in een hoek van een groot polderveld. Het landschap rond het crematorium ligt wat verwijderd van de weg en introduceert enkele van de architectonische kenmerken van het gebouw. Bomenrijen vormen parallelle stroken die in de breedte het ritme en de oriëntatie volgen van de interne indeling van het gebouw. Bezoekers die het gebouw vanaf de parkeerplaats benaderen, merken meteen de vorm van het dak op: een groot hellend vlak, doorbroken door drie grote abstracte volumes. Het rust op een stelsel van betonnen kolommen die op regelmatige afstand zijn geplaatst. Het dak loopt evenwijdig met de hoofdweg en is licht gekanteld ten opzichte van de boomstroken in het landschap. Wie naar een plechtigheid in het crematorium komt, ervaart het gebouw als gastvrij en huiselijk dankzij de hellingshoek van het dak, waarvan de onderzijde naar de parkeerplaats is gericht. Anders dan bij andere hedendaagse tempels lijkt het crematorium enkele van de meest gangbare benaderingen van funeraire architectuur in vraag te stellen. Zo zijn er geen monumentale gevels. Abstracte metalen panelen – de ene keer geperforeerd, de andere keer in gewone golfplaat – worden afgewisseld door kale betonnen oppervlakken. Doordat het dak en de binnenruimten anders georiënteerd zijn, ontstaat er aan de randen van het gebouw, een onregelmatige overdekte zuilengang waar kleinere groepen samen kunnen komen om te schuilen. Nadat je het gebouw hebt betreden via

een eenvoudige houten deur kom je in een grote, langwerpige ruimte – de eerste van een reeks parallelle stroken die het bouwplan indelen. De twee korte kanten van deze foyer bestaan uit grote glazen wanden, waardoor het landschap van binnenuit zichtbaar is, terwijl de geperforeerde metalen panelen de binnenkant beschermen tegen inkijk van buitenaf. De twee lange gevels van de foyer – eenvoudige betonnen muren die de textuur van hun houten bekisting laten zien – worden geritmeerd door openingen die op regelmatige afstand in het beton zijn uitgesneden. In een aantal daarvan zijn de houten deuren naar de twee aula's en naar een aantal dienstruimten geplaatst; andere zijn bekleed met houten en wollen lambrisering en voorzien van een elegante ingebouwde zitbank. Terwijl de elementen in de foyer felgeel zijn, kozen de architecten voor de twee grote aula's een zachter warm wit. In de twee ruimtes, de ene wat groter dan de andere, valt natuurlijk licht via grote dakramen in het gekantelde dak en via een grote glazen opening naar het landschap. Beide aula's zijn ingericht met mooie multiplex banken en vallen op door hun eenvoud en warmte. De architectuur biedt zich rustig aan en begeleidt zo het rouwproces van de aanwezigen bij de uitvaartplechtigheden. In elke ruimte staat voor de glazen wand een groot gestoffeerd paneel, dat als achtergrond dient voor de sprekers en aan de achterzijde een intieme ruimte creëert voor de familieleden. Voorbij de twee aula's bevinden zich, in een laatste strook, alle technische ruimten van het crematorium.

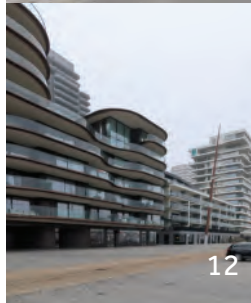
Daar waar architectuur van oudsher de omstandigheden van dood en rouw drammatiseert door zwaarte en monumentaliteit toe te voegen, laat het crematorium Polderbos in Oostende zien dat men de dood beter kan beschouwen als een viering van het leven voor hen die overblijven.

vrijdag 23 mei

aankomst vertrek

09:00	10:00	lezing door David Verhoestraete	Hotel Mercure	
10:15	10:30	fietsen ophalen, NICO fun on wheels	Albert I-Promenade 44	Oostende
10:45	11:15	Zorgwoningen Duinhelm	Zilverlaan 18	Oostende
11:25	12:00	Clarissenklooster	Mariakerkelaan 212	Oostende
12:05	12:15	Woongebouw De Boeg	Golvenstraat 2a	Oostende
12:20	13:00	VTI Oostende	Stuiversraat	Oostende
		Woongebouw de Harlekijn	Goedheidstraat 2	Oostende
		Zorghotel Wellington i-mens	Nieuwp. Steenweg 112 c	Oostende
13:15	14:15	lunch op eigen gelegenheid		Oostende
14:45	15:15	voormalig Militair Hospitaal	Braamstraat	Oostende
15:20	16:00	Baelskaai	Baelskaai	Oostende
16:30	17:30	CC De Grote Post	H. Serruyslaan 18A	Oostende
18:00		fietsen inleveren		
19:00		gezamenlijk diner in Toi, moi et la Mer	Albert I-Promenade 68	Oostende

Militair hospitaal 11

Baelskaai 12

X Hotel
13 De Grote Post

10 Wellington

9 VTI

8 De Boeg

7 Clarissenklooster

6 Duinhelm

6. VZW Duinhelm, Oostende

RAAMWERK-ROBUUST- ATELIER DERUYTER

Op 17 maart 2024 vond de officiële opening plaats van het woonproject vzw de Duinhelm voor personen met een verstandelijke beperking. Het ontwerp werd via de Open Oproep 3405 werd toevertrouwd aan Raamwerk-Robuust-Atelier Deruyter. Het woonproject maakt integraal deel uit van de buurt en biedt de nodige geborgenheid aan zijn bewoners: een genereuze plek waar spontaan ontmoetingen en activiteiten plaatsvinden.

Vzw Duinhelm vertrekt van het 'volwaardig burgerschapsmodel' dat vandaag in de sector van de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking wordt gehanteerd. De ontwikkeling van Duinhelm maakt dan ook deel uit van een groter geheel. In samenwerking met een private ontwikkelaar en een sociale huisvestingsmaatschappij werd een gemeenschappelijk traject uitgestippeld, waarbij elke partner een gedeelte van de site afstond om een gemeenschappelijke groenzone te ontwikkelen. Het hele park is autoluw, met gemeenschappelijke groene zones en functies.

De ontwerpers zijn erin geslaagd om de nieuwe stedenbouwkundige ontwikkeling aan de Zilverlaan te verankeren in de bestaande context, waarbij Duinhelm als scharnier fungeert tussen het oude dorpscentrum, het nieuwe masterplan en de bestaande wijk. Een publieke route werkt als ruggengraat voor de ontwikkeling en resulteert in een gelaagde, doorwaadbare en groene site. Centraal op het terrein wordt een open ruimte voorzien die dienstdoet als ontmoetingsplaats voor de bewoners van Duinhelm, maar ook een betekenis heeft voor de buurt.

In het gebogen plan van de woningen

schuilt een dubbele beweging: een concave buitenbocht flankeert een voetweg, en een convexe binnenbocht omarmt een buitenruimte. Het alzijdige gebouw laat toe de site in zijn totaliteit te benutten. Door gedeeltelijk dubbel hoog te bouwen werd de gevraagde densiteit gekoppeld aan een beschutte, uitdagende buitenruimte. Het programma werd ruimtelijk vertaald in een groot huis, dat zich openstelt naar de buurt en tegelijkertijd de nodige geborgenheid biedt voor de gebruikers. Iedere bewoner vindt zijn eigen plek in de aaneenschakeling van diverse kamers, met hun eigen identiteit, schaal, verhouding en oriëntatie. Een goed leven is rijk aan beleving. De postbode die zijn ronde doet, de tuinman die een boom snoeit, schoolkinderen die voorbij fietsen,... het zijn kleine verhalen die beheerst de woning binnensijpelen. De woning biedt niettemin een helder kader waarbinnen het dagdagelijkse een hoofdrol krijgt. Ze biedt een warme thuis voor de bewoners én een functionele omgeving voor de begeleiders. Zowel in plan als in snede werd nabijheid als uitgangspunt genomen. De architectuur is de ruimtelijke vertaling van een functioneel en huiselijk concept, wat helder tot uiting komt in de directe relatie tussen de nachtzone en de dagzone. Een heldere detaillering met een beperkt palet van natuurlijke materialen en kleuren geeft het gebouw een grote leesbaarheid.

7. Clarissenklooster Zonnelied, Mariakerke

FELIX & PARTNERS

Begin jaren 1950 rijst uit een groot braakliggend stuk poldergrond aan de rand van Mariakerke het nieuwe Clarissenklooster Zonnelied op. Voor vele gelovigen is het een architecturaal manifest. Architect Paul Felix vertaalt de middeleeuwse regels van Franciscus van Assisi zoals eenvoud, contemplatie en soberheid naar een moderne architectuur met gele baksteen en beton. De kerngedachten van de geloofsgemeenschap blijken hand in hand te gaan met zijn modernistische ideeën. Welke rol speelt het klooster tegenwoordig?

Een open slotklooster

“Hoewel het een slotklooster is, heb ik me nooit opgesloten gevoeld”, bekent zuster Trees tijdens mijn bezoek. De zeven patio's die de kloostergangen omarmen en rijkelijk gevuld zijn met waterpartijen en groen, dragen hiertoe bij. Maakt Paul Felix met deze binnentuinen een knipoog naar het mediterrane karakter van Assisi? Via grote glaspartijen laat hij de natuur deel uitmaken van het interieur.

Iedereen is hier welkom

Het ontwerp komt tot stand door intense dialogen tussen Paul Felix, die zelf gelovig was, en de abdis van het klooster. Ook de samenwerkingen met glaskunstenaar Michel Martens en beeldhouwer Roger Bonduel tillen het project naar een hoger niveau. In de trapeziumvormige kapel schitteren prachtige glas-in-betonramen. Het meest opvallende raam verbeeldt het Zonnelied van Assisi. Via dit raam kleurt het ochtendlicht de kapel.

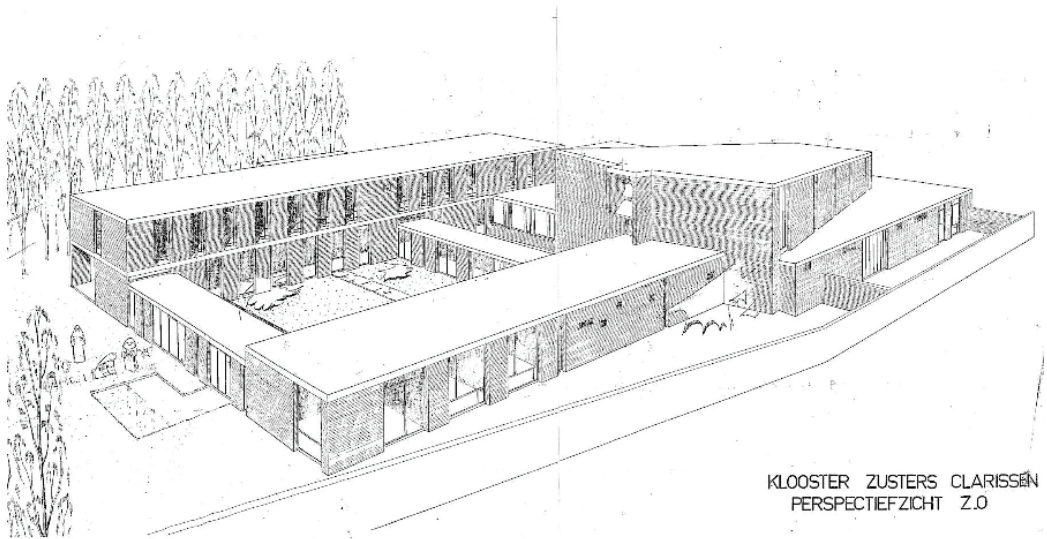
Het altaar, tabernakel en vooral de subtiële kruisweg van Bonduel vervolmaken de sacrale sfeer.

Het klooster blijft

In de jaren 1960 verdwijnen de dubbele sassen met doorgeefluiken, de plexiglas tralies en houten lamellen waarachter het kloosterleven van de zusters zich voltrekt. Eind jaren 1960 breidt het klooster uit met een extra vleugel. Sinds 2002 is het een beschermd monument. In 2006 restaureert het architectenbureau Felix & Partners het klooster op bouwtechnisch niveau. Marc Felix, zoon van, leidt het project. Hij isoleert de daken, plaatst dubbelglas in de verblijfsruimten en restaureert het schrijnwerk. Het gebouw kan zijn functie als klooster behouden.

Zuster Trees vertelt me hoe de kapel een toevluchtsoord is voor velen. Het (zonne)lied is nog lang niet uitgezongen. Er is nog nooit zoveel behoefte geweest aan rust, stilte of contemplatie.

tekst en interview Marie Moors

KLOOSTER ZUSTERS CLARISSEN
PERSPECTIEFZICHT Z.0

8. Woongebouw De Boeg, Oostende

KORTHTIELENS ARCHITECTEN

Het project:

We hebben de opdracht gekregen via het winnen van een Open Oproep. Het was in de crisistijd, we kregen een tip via een collega-bureau en toen wonnen we. Niet te doen natuurlijk, 20 appartementen in de sociale huur op 3,5 uur rijden, maar wel een belevenis. Fijne opdrachtgever, de Oostendse Haard, en alles op de ouderwetse manier: tekeningen en bestek maken en aanbesteden. De Vlaamse overheid heeft een Excel-sheet, dat is de simulatietabel waarin uitgerekend wordt hoeveel een gebouw mag kosten en dat kost het uiteindelijk ook. Dus geen bezuinigingen. Er zit zelfs een parkeerkelder onder voor maar 12 auto's. Toen de prijs per m2 BVO in NL € 1.650,- was die in Oostende € 1.350,-

Concept:

Het gebouw heeft een noord-zuid oriëntatie. We wilden een gebouw maken dat duurzaam / energiezuinig is zonder al te veel techniek. Dus een grote zuidgevel en een kleine noordgevel, vandaar de trapeziumvorm. De betonnen gevel met metselwerk is zelfdragend en is net als een IKEA boekenkast alleen incidenteel aan de achterconstructie gekoppeld. Er zijn zo heel weinig koudebruggen. De trapeziumvorm heeft als voordeel dat er ook vanuit de overburen aan de Golvenstraat zichtlijnen zijn langs het gebouw. We wilden het gebouw ook bewust vrijhouden van het gebouw ernaast dat ook van de Oostendse Haard is, omdat de overburen eerst uitkeken op een parkje. De ramen zijn effectief geplaatst zodat je vanuit ieder kamer contact hebt met de straat, ook als je in

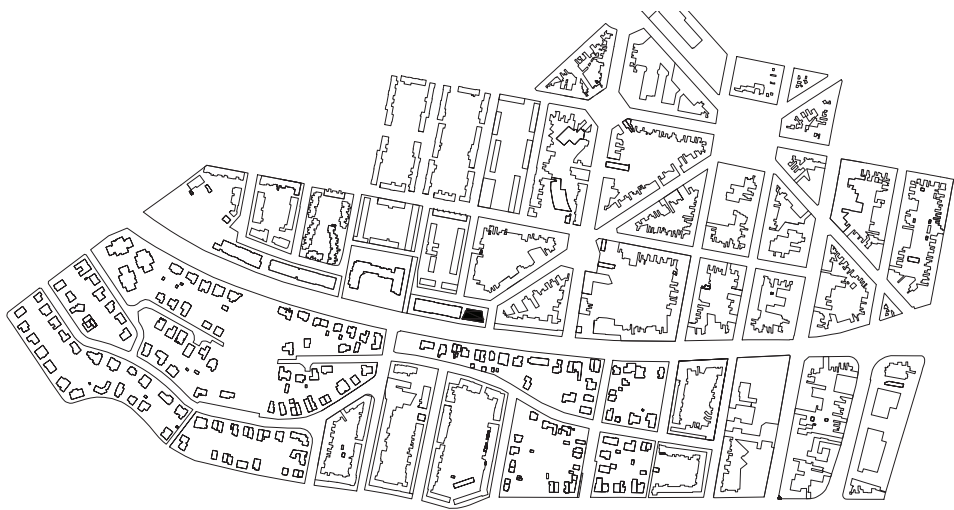
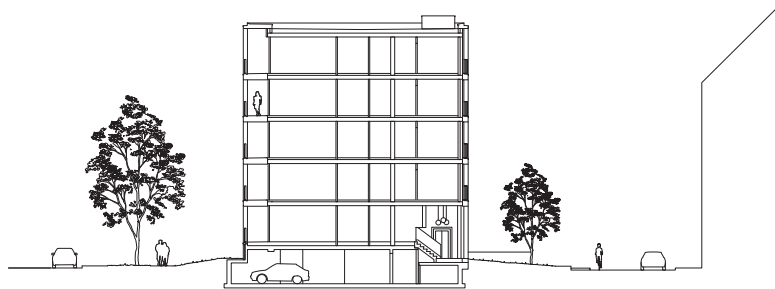
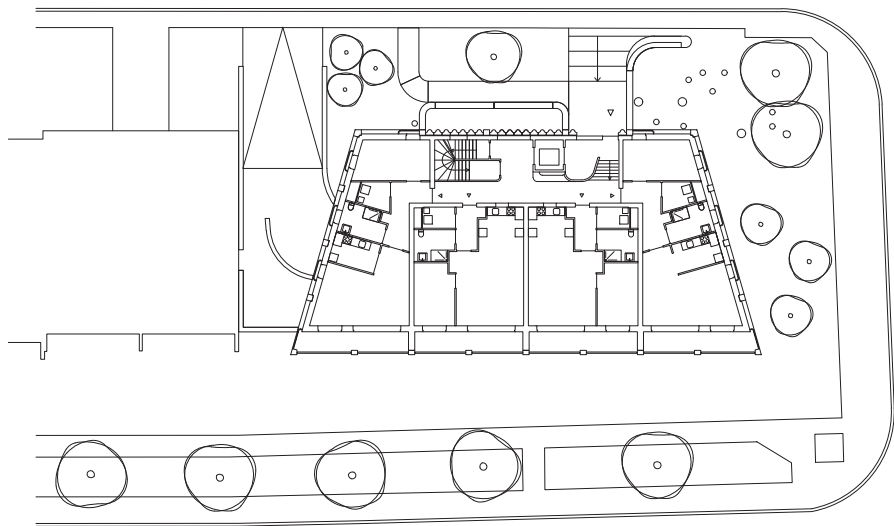
bed ligt, want de gemiddelde leeftijd van de bewoners is ca. 85 jaar! Naar het balkon heb je een grote schuifpui.

De entree moet een gevoel van thuis-komen geven en is ruim opgezet.

Als je goed kijkt zie je dat de betonnen kolommen naar boven toe steeds smaller worden, architectendetail. De stenen zijn van Van De Moortel.

toelichting Mike Korth

9. VTI Oostende - Atelier PPW

NWLND Rogiers Vandeputte +
Kris Broidioi

The Atelier PPW is located on a school campus in an urbanized area. The project is an exercise in reducing context into a simple and clear building. The brief called for one workshop space to accommodate building courses and one studio for painting courses. These volumes are held within a column system that allows the two volumes to be stacked to create an open and flexible workspace on both the ground-floor building atelier and the first-floor painting atelier.

The structural system also allows for a generous opening towards the street on the ground floor. This creates a covered entrance zone that establishes a connection between the street and the adjacent courtyard that leads to the school's entrance. The structural system can be best understood in the building's elevation, as one can see the framing of two spaces and the relationship and abstraction of the neighbouring elevations.

Towards the south, the structure extends to create a canopy that reaches towards the playground. This manages the solar gains and introduces a planted screen as a first step in converting the existing mineral playground into a green landscape. The canopy functions as an external corridor for the ateliers on the first floor. All circulatory cores, both vertical and horizontal, are external from the main glass volumes to allow for a clear and simple appearance to the project. Moreover, we propose an accessible rooftop for circulation and as a communal gathering space.

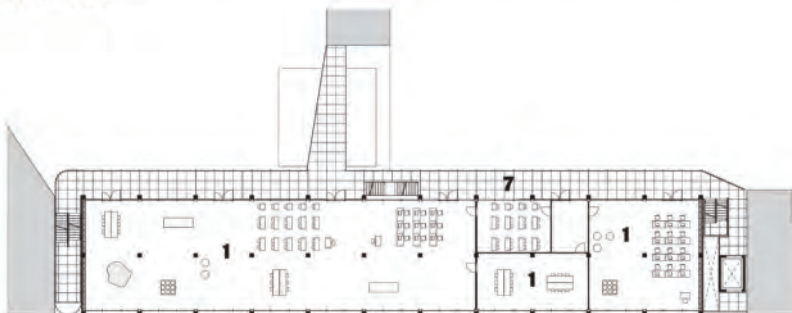
The concrete structure with light glass infill leaves a gap from the existing neighbouring buildings on both sides. Here, two vertical circulation cores are integrated

to solve the complex height difference between the existing buildings and Atelier PPW. These vertical structures can be adaptable for future developments, as one might consider replacing the outdated neighbouring volumes in the future.

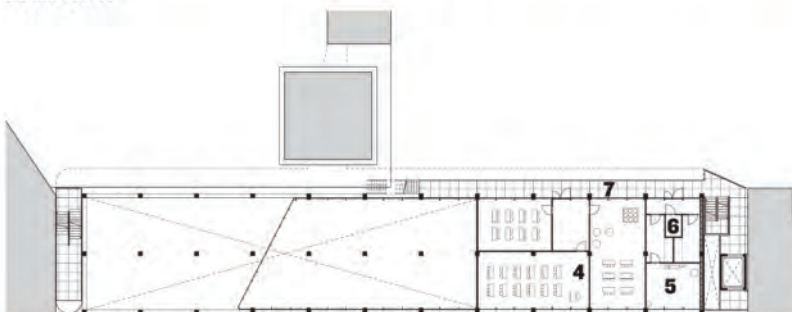

section AA

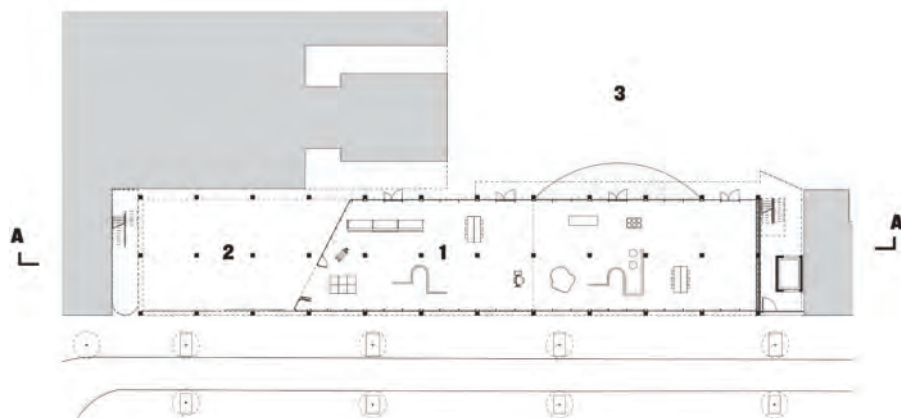

second floor

first floor

- 1 workshop
- 2 outdoor workshop
- 3 playground
- 4 classrooms
- 5 technical room
- 6 toilets
- 7 deck

ground floor plan

10. WZC Wellington, Oostende

B2AI ARCHITECTEN

Het gebouw op de Wellingtonrenbaan in Oostende, waar het nieuwe woonzorgcentrum "Solidariteit voor het Gezin" werd opgetrokken, is daar een fraai voorbeeld van flexibel bouwen. Het gebouw was aanvankelijk bedoeld als tweede fase van een appartementsgebouw.

Er was een roosterstructuur ontwikkeld waardoor de binneninrichting kan worden aangepast. Door de hogere plafondhoogte op het gelijkvloers kon ook plaats worden geboden aan andere functies, terwijl de structuur van 6 x 6 m. ook ruimte biedt voor verschillende soorten appartementen. De kelderverdieping, die half onder de grond zit, laat daglicht binnen waardoor ook andere functies, naast de parkingfunctie, kunnen worden voorzien.

Er werd beslist om het gebouw om te vormen tot een woonzorgcentrum. De ruwbouw was reeds gerealiseerd, maar door de flexibele structuur kon deze functieverandering worden doorgevoerd met minimale ingrepen (zoals een vluchtrap en grotere liftkernen).

De modulaire opbouw van structuur en gevelsysteem maakte het mogelijk om hedendaagse individuele woonzorgkamers te voorzien binnen de oorspronkelijke opzet. Er werd rekening gehouden met de filosofie van Solidariteit voor het Gezin: de toekomstige bewoners kunnen ten volle profiteren van hun vrijheid, hun privéleven en hun eigen leefritme.

De ingrepen in de gevel beperken zich tot het inbrengen van een aantal gesloten geveldelen. De ruime terrassen blijven een belangrijke meerwaarde voor de bewoners. In de kelder konden een aantal logistieke functies worden ondergebracht (keuken, bergingen en personeelsruimtes), terwijl de ruimte boven het verlaagd plafond van het gelijkvloers een flexibele installatie mogelijk maakt van de nodige technische kanalen.

De inplanting, in de buurt van de voorzieningen van het stadscentrum en op wandelafstand van de zee, biedt een potentieel voor de toekomstige bewoners en voor hun bezoekers. Omdat de tweede fase van het project, ondanks de functieverandering, nog steeds architecturaal compatibel is met de eerste fase, werd geen enkel onderscheid gemaakt tussen de appartementen en het woonzorgcentrum.

situatie: appartementen (l) en zorgcentrum (r)

11. Militair hospitaal, Oostende

BEEL & ACHTERGAEL, GROEP III ARCHITECTEN

Het militair ziekenhuis gelegen in Oostende is een aantal jaar geleden omgevoerd tot meerdere woonunits. Het project, uitgevoerd door Beel & Achtergael en Groep 3 architecten, bestaat uit de renovatie van een aantal oudere gebouwen en een nieuwbouwproject. Het oude gebouw is uitgevoerd in rode baksteen met witte speklagen, kenmerkend voor gebouwen van de 20e eeuw.

Alle gebouwen zijn gerenoveerd volgens de strikte regels van monumentzorg. De structuur van het hoofdgebouw is duidelijk bewust gerespecteerd. De lange gangen werden behouden en daarin werd het sanitair en keuken geplaatst. Rond deze gang werd er aan beide kanten ruimte voor de interne circulatie in de appartementen voorzien. Rond deze twee gangen werden de slaapkamers, eet- en zitkamers geplaatst. Tevens werden de raamopeningen volgens de oude plannen behouden. De gebouwen die dwars staan ten opzichte van het hoofdgebouwen stammen ook af van de 20ste eeuw. Deze gebouwen zijn volledig vrij ingevuld, enkel de dikke buitenmuren zijn nog herkenbaar in het plan. In deze gebouwen zijn er 6 wooneenheden gemaakt, deze hebben allemaal een eigen interne trap en bevatten meerdere niveau's. Op het gelijkvloers liggen de woonruimtes, die uitkijk hebben op het kleine privétuintje dat bij iedere woning hoort. De gebouwen liggen vrij dicht tegen elkaar met als nadeel dat er inkijk is in de tegenoverliggende woningen.

De nieuwe gebouwen kregen een ondergrondse garage. Per niveau telt het gebouw 4 woonunits met zonneterrassen.

Qua circulatie werken deze gebouwen op ongeveer dezelfde manier als de oude gebouwen. Met hun drie niveaus sluit de hoogte van deze gebouwen vrij dicht aan tegen de hoogte van het oude hoofdgebouw. Er werd voor de gevels gebruik gemaakt van rode baksteen, zodat die ook qua uiterlijk dicht aansluit bij de gevels van de oudere gebouwen.

De auto's werden in dit project zoveel mogelijk teruggebracht onder de grond, namelijk in de ondergrondse garages onder de nieuwbouwgebouwen. Doordat er bijgevolg bijna geen rondrijdend verkeer op de site is, krijgt die een kindvriendelijk karakter.

Concentratie van nieuwbouw in de randzones

Oceaan
20 appartementen met terras of tuin

Hoge duin
24 duplexwoningen met tuin of dakterras

Kapel
horeca / culturele functie

Commanderie
20 loftappartementen met terras

Blok 3
8 woningen met tuin

Paviljoenwoningen
44 woningen met tuin / 6 appartementen met
tuin of terras

Blok 2
15 duplexwoningen met tuin / 8 apparte-
menten met daktuin / 3 appartementen met
terras

Blok 1
9 woningen met tuin of terras / ruimte voor
commerciële functies / 10 appartementen met
dakterras / 27 appartementen met terras

12. Baelskaai, Oostende

AWG ARCHITECTEN / BINST ARCHTECTS en anderen

De voormalige industriële site aan de Baelskaai in de voorhaven van Oostende werd herontwikkeld via een brownfieldconvenant. Langs de Baelskaai wisselen woonblokken en commerciële ruimtes elkaar af en zijn doorsteken naar het centraal park voorzien.

Herbestemming Oosteroever
De terreinen en bedrijfsgebouwen aan de Hendrik Baelskaai bevinden zich langs de Oosteroever van het Visserijdok en maakten deel uit van het voormalige industriële weefsel in de voorhaven van Oostende. De laatste decennia werd de link van dit industriële weefsel met de haven steeds kleiner, met leegstand tot gevolg.

Brownfieldconvenant 'Baelskaai'
Om de herontwikkeling van deze verouderde en verontreinigde site te faciliteren, werd begin 2014 een brownfieldconvenant gesloten tussen Burco Coast (J. De Jaegher), OVAM, AGHO (Haven Oostende), de stad Oostende en de Vlaamse Regering. Het brownfieldconvenant bracht de betrokken overheidsinstanties en private partners samen en omschreef de belangrijkste afspraken en ambities voor de sanering en herontwikkeling. Op die manier kon de complexe problematiek van een brownfield vlotter aangepakt worden. Daarnaast bood het convenant verschillende voordelen op administratief-juridisch en financieel vlak.

Hoe ziet het terrein er nu uit?

De oude industriële gebouwen werden gefaseerd gesloopt. Op verschillende plaatsen werd de bodem gesaneerd, in fases en afgestemd op de herontwikkeling. Voor de

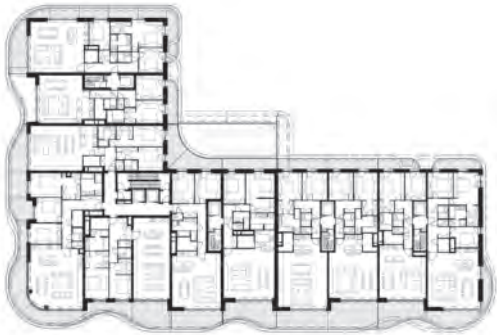
ontwikkeling van het volledige bouwblok tussen de Hendrik Baelskaai, de Victorialaan, de Fortstraat en de Liefkemorestraat werd een inrichtingsplan uitgewerkt, waarbij de gebouwen ingepland worden rondom een centraal groen parklandschap van meer dan 1 hectare. Een groot deel van de nieuwe gebouwen en van het centraal park is intussen afgewerkt of in opbouw. Langs de Baelskaai worden de woonblokken afgewisseld met commerciële ruimtes en worden enkele doorsteken naar het centraal park voorzien.

Dit project zet sterk in op duurzaamheid. Het centrale groene park doet dienst als rustpunt en publieke ontmoetingsruimte. De Victorialaan werd aangelegd volgens het concept van een stadsrivier, waarbij regenwater in een brede centrale goot wordt opgevangen en langzaam natuurlijk kan infiltreren in de bodem. Bij de gebouwen wordt gebruik gemaakt van duurzame technieken, met o.a. collectieve verwarming via een warmtenet met warmtekrachtkoppeling.

De verdere realisatie van zowel de resterende bebouwing als de publieke ruimte zal de komende jaren stapsgewijs gebeuren, volgens de goedgekeurde plannen.

Waarom brownfieldconvenanten?

Verwaarloosde, onderbenutte en vaak verontreinigde sites (zogenaamde 'brownfields') vinden moeilijk een nieuwe invulling. Tegelijkertijd wordt het alsmear moeilijker om geschikte en betaalbare ruimte te vinden om te ontwikkelen. Via een brownfieldconvenant krijgen ontwikkelaars en investeerders financiële, juridische en organisatorische voordelen bij de (her)ontwikkeling van braakliggende en onderbenutte bedrijventerreinen. Zo kunnen verloederde omgevingen opnieuw nuttig ingezet worden om te werken, te wonen, en te leven.

BINST

ARCHI2000

CONIX RDBM

13. CC De Grote Post, Oostende

B-ARCHITECTEN

Het voormalige postgebouw, ontworpen in 1945 door architect Gaston Eysselinck, werd door B-Architecten omgevormd tot een bruisend cultuurcentrum. Een robuuste nieuwbouw (met 2 theaterzalen) koppelt het monument los van de latere toevoegingen en maakt het opnieuw leesbaar. Tegelijkertijd ontstaat er een nieuw kloppend hart voor het gebouw, een amfitheater, een natuurlijk beschermde buitenruimte voor het CC. De toegankelijkheid van het volledige gebouw wordt gewaarborgd door nieuwe loopbruggen. Zij verbinden alle belangrijke publieke delen, en de verschillende programma's. De hoofdtoegang blijft vooraan en sluit aan op de lokettenzaal. De oude loketten werden ingekort, en vormen de verbinding tussen de inkom en de hoofdzaal 'De Grote Post'. Aan dezelfde ruimte is het cultuurcafé gelegen, waar ook de loopbruggen starten. Deze loopbruggen nemen je mee op een architecturale wandeling doorheen het hele gebouw; langs de verschillende theaterzalen, tentoonstellingsruimtes, ateliers, repetitieruimtes tot aan de panoramazaal met terras.

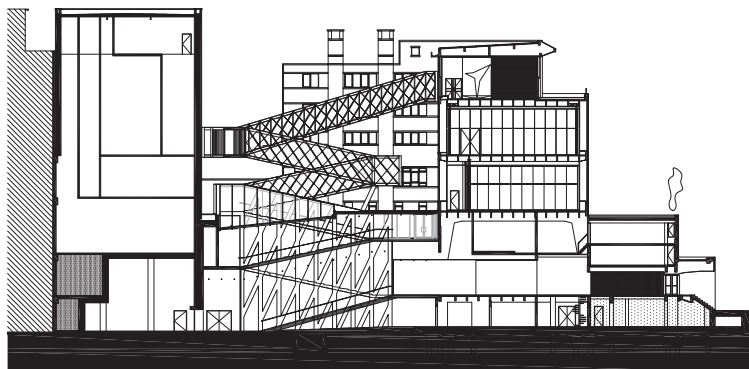
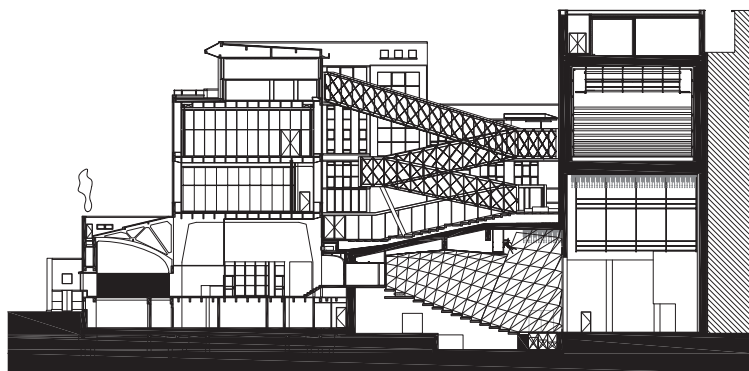
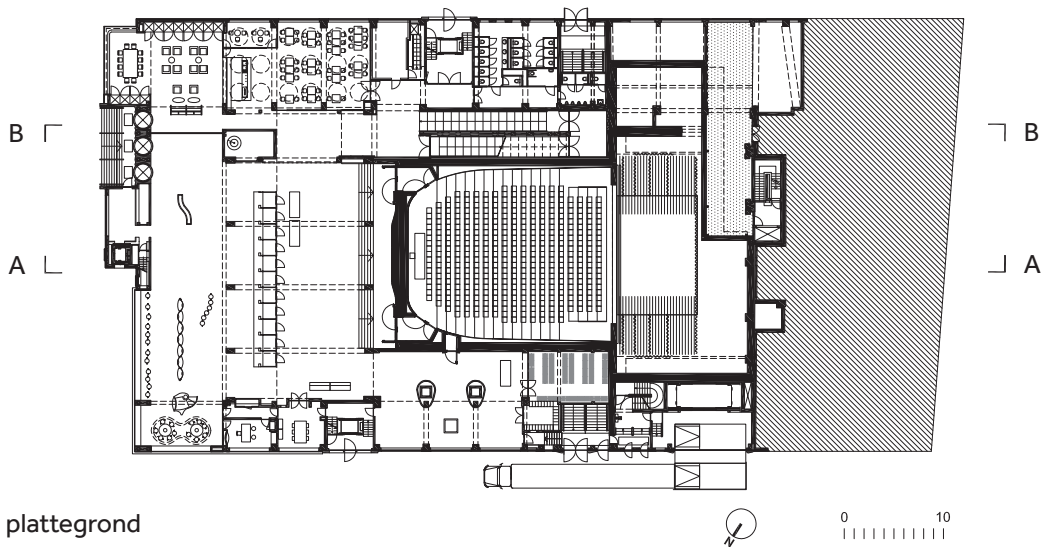
Het oorspronkelijke gebouw werd gebouwd tussen 1947 en 1953 en is het enige publieke gebouw van de Gentse architect Gaston Eysselinck (1907 – 1953) die zich op jonge leeftijd door Le Corbusier liet inspireren. Aanvankelijk kreeg het gebouw geen aandacht, zelfs niet van modernistische architecten. Pas na 1963 werd het erkend als één van de krachtigste architectonische prestaties van de naoorlogse periode in België.

Om van het gebouw een bruisend cultuurhuis te maken, realiseert B-Architecten op

de binnenplaats van het gebouw een publieke ruimte: een openluchttheater. Onder het openluchttheater bevindt zich de grootste theaterzaal, rechtstreeks bereikbaar vanuit de voormalige lokettenzaal. Het openluchttheater volgt de dakhelling van de theaterzaal. In de binnenplaats brengen transparante luchtbruggen de bezoekers naar de kleine theaterzaal of naar de multifunctionele zaal.

Het openluchttheater fungeert tevens als ontmoetingsruimte voor de gebruikers en als spil tussen de verschillende tentoonstellingsruimtes, de productie -en repetitielokalen en de kantoren. Om de nieuwe 'cultuurfabriek', CC De Grote Post, in te bedden in zijn omgeving wordt het dagcafé-restaurant aan de Witte Nonnenstraat geplaatst. Als cruciaal uitgangspunt voor de architecten diende de originele structuur leesbaar en ervaarbaar te blijven.

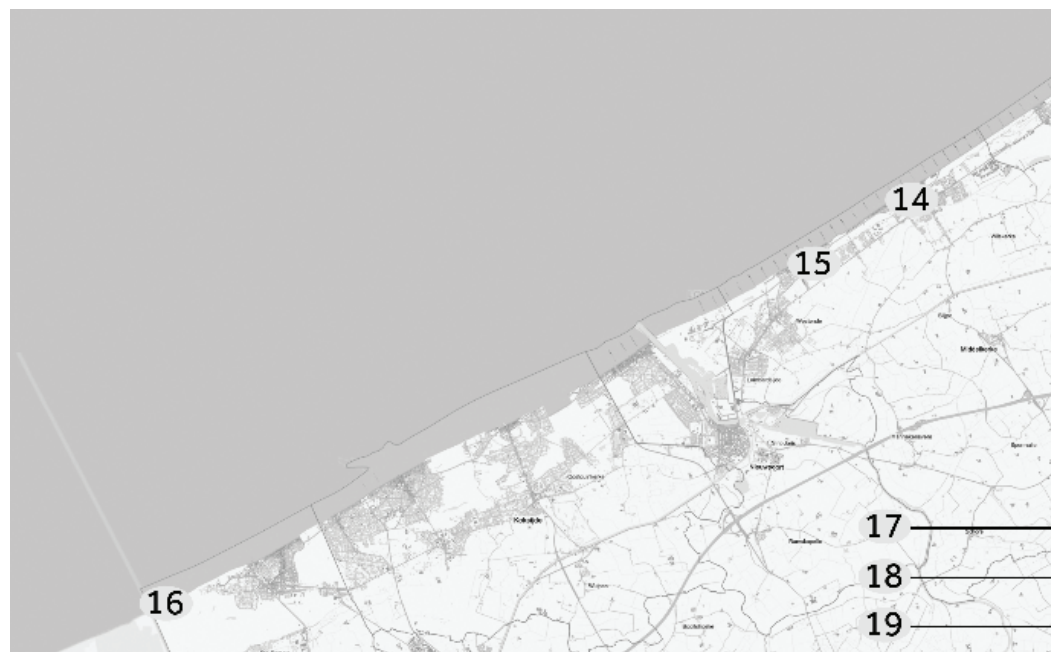

zaterdag 24 mei

aankomst vertrek

09:00	vertrek hotel in Oostende per bus		
09:30	10:00 Casino Silt korte stop + wandeling	Zeedijk 117	Middelkerke
10:45	11:30 wandeling Westerpunt De Panne v.v.	Dynastielaan	De Panne
12:45	12:50 Fietsen Godefroot / 13 deelnemers	Xavier de Cocklaan 36	Sint-Martens-Latem
13:00	Ph. De Dentergehmlaan/Dorpsstraat	Bushalte	Sint-Martens-Latem
13:00	14:00 gezamenlijke lunch in d'Ouwe Hoeve	Dorpsstraat 48	Sint-Martens-Latem
	GROEP 1		
14:15	15:00 Woning van Wassenhove	Brakelstraat 50	Sint-Martens-Latem
15:15	museum Dhondt Daenens	Museumlaan 14	Sint-Martens-Latem
	Wunderkammer Residence	Pontstraat 96	Sint-Martens-Latem
	16:30 Ph. De Dentergehmlaan/Dorpsstraat	Bushalte	Sint-Martens-Latem
	GROEP 2		
14:15	15:15 museum Dhondt Daenens	Museumlaan 14	Sint-Martens-Latem
	Wunderkammer Residence	Pontstraat 96	Sint-Martens-Latem
15:30	16:15 Woning van Wassenhove	Brakelstraat 50	Sint-Martens-Latem
	16:45 vertrek bus van fietsen Godefroot	Xavier de Cocklaan 36	Sint-Martens-Latem
19:30	metrostation Kralingse Zoom	's-Gravenweg	Rotterdam
20:30	Amsterdam RAI	Europaboulevard 2b	Amsterdam

14. Casino Silt, Middelkerke

ZJA ARCHITECTEN i.s.m. OZ ARCHITECTEN

Samen met OZ, DELVA Landschapsarchitecten en Bureau Bouwtechniek ontwierp ZJA Silt Middelkerke dat uitblinkt door de inpassing van het casino, het hotel en de evenementenzaal in het karakteristieke West Vlaamse duinlandschap. De kaarsrechte zeedijk en de muur van gebouwen uit steen en beton hadden dat verdrongen.

Geschiedenis als inspiratie

Hier bestaat de kans de geschiedenis van Middelkerke als bloeiende nederzetting op het middeleeuwse eiland Testerep, halverwege Westende en Oostende, in herinnering te roepen en midden in het centrum ruimte te maken voor een nieuwe relatie met het landschap van strand, duin en watergeulen. Met het evenementengebouw keert op een eigentijdse manier de beleving van het historische kustlandschap terug in het centrum van Middelkerke.

Openbare ruimte

De zeedijk is verlegd richting zee, zodat er extra ruimte ontstaat, die openheid en zicht geeft en de monotonie van de zeedijk doorbreekt. Dit maakt het mogelijk dat het Epernayplein wordt uitgebreid door een hoog kunstmatig duin, waar bovenop een parkachtig groen plein ontstaat met water-elementen. Het wordt een natuurlijke en aantrekkelijke verblijfsruimte met zicht op zee en toegang tot het strand.

Transparante gevels

De evenementenzaal, het restaurant en het casino zijn verscholen onder het duin, maar allemaal hebben ze een spectaculair uitzicht en transparante gevels. Het restaurant en het casino hebben ruime terrassen om van dit panorampunt te profiteren.

Het duin en de blikvanger

Het kunstmatig duin brengt landschap en de geulen aan het strand terug in het bebouwde centrum. Deze 'landscaper' combineert een duin-plein en de functies van casino, evenementenzaal en hotel met de openheid van het strand. Binnen en buiten gaan op alle niveaus een innige betrekking aan. De vormgeving voegt zich naar het landschap, op een hedendaagse manier, zonder goedkoop of schreeuwerig te worden.

Hoteltoren

Het hotel van vijf verdiepingen met ontbijtzaal op de zesde verdieping is een opvallend maar bescheiden volume aan het strand. In het hart van de hoteltoren bevindt zich een hoge foyer vanwaar de evenementenzaal, het restaurant en het casino ook zijn te bereiken. De vorm is eenvoudig maar mysterieus, verwijzend naar de vormen en kleuren uit de natuur of de vissershaven. De hardhouten voile om het hotel heen zal net als het hout in de kades, sluisdeuren en dukdalven meekleur en onder de invloed van elementen. In de structuur van de gevel zit een verfijnd lichtontwerp verwerkt dat ervoor zorgt dat na zonsondergang de houten structuur wordt aangelicht. Overdag en bij nacht is het hotel een uitnodigend visueel baken, een sculptuur met zachte contouren.

15. Zeedijk, Middelkerke

CLUSTER LANDSCHAP I STEDENBOUW

De vernieuwing van de zeedijk is een unieke kans om Middelkerke en Westende als toeristische badplaats opnieuw op de kaart te zetten. De aantrekkingskracht van de twee kernen hangt nauw samen met de beleving van de kracht van natuur: zon, wind, zee, strand, duinen.

De beleving van deze natuurkrachten is doorheen de tijd sterk veranderd. Elke nieuwe fase in de ontwikkeling van de badplaats bracht nieuwe elementen in het kustlandschap. Dit project biedt de mogelijkheid om opnieuw de eigenheid van de kust naar boven te halen met een structurerend ontwerp voor de zeedijk.

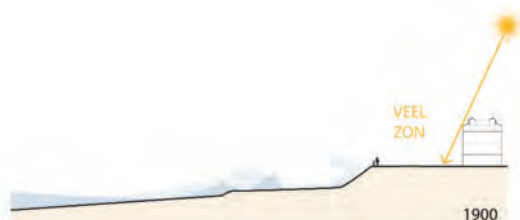
In Middelkerke-Westende kiezen we voor een groene zeedijk. Het oorspronkelijke ontwerp van de eerste zeedijk uit het Interbellum werd bovenop de bestaande duinen gebouwd en zette sterk in op de landschappelijke beleving van het water. De aangrenzende bebouwing was slechts drie tot vier bouwlagen hoog zodat de wandelpromenade op de zeedijk niet in de schaduwzone van de bebouwing viel. Doordat de dijk veel hoger lag dan het strand ontstond een panoramisch zicht op de horizon. Bij stormtij beukte de zee tegen de zeedijk: een attractie op zich. Sporadische duinvorming voor de zeedijk werd ongemoeid gelaten. De zitbanken werden parallel aan de zeedijk geplaatst en er waren geen balustrades aanwezig.

Vanaf de jaren '70 werd de zeedijk vernieuwd en verdween gaandeweg de eenheid in de materialisatie en detaillering, door de toevoeging van windschermen, overdekte terrasuitbouwen en balustrades.

Tegelijk werd de aangrenzende bebouwing opgetrokken naar 9 bouwlagen en werden omwille van kustveiligheid zandsuppleties aangebracht waardoor de vloedlijn verder van de zeedijk kwam te liggen. Door deze evolutie is de beleving van de natuurelementen zon, zee en duinen sterk vermindert.

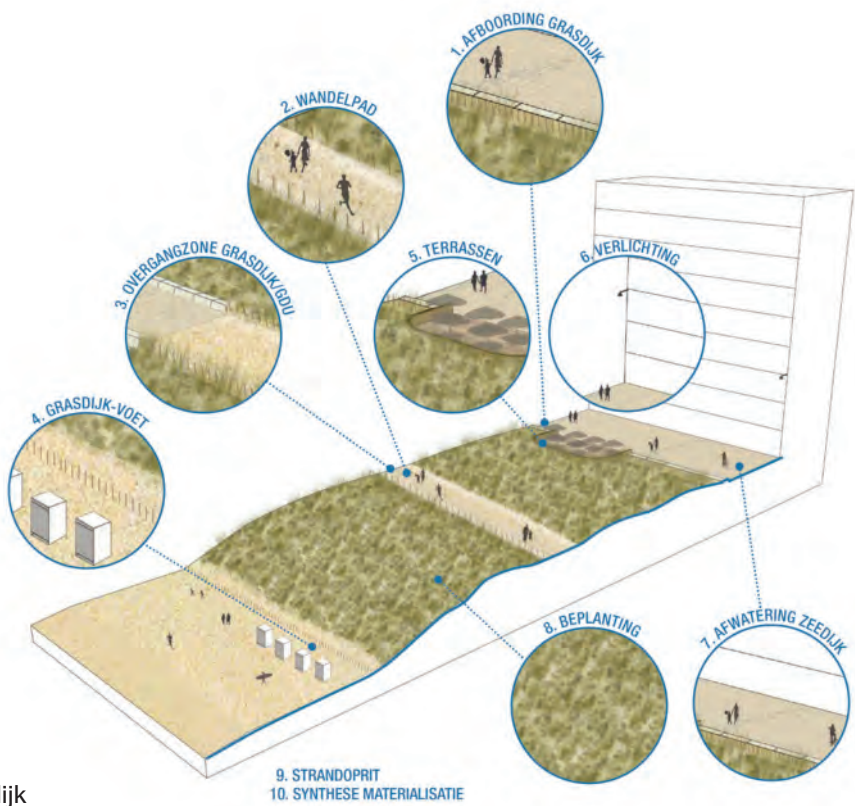
Om vandaag en in de toekomst aan de natuurkracht van een storm te kunnen weerstaan, is een extra bescherming van de zeedijk noodzakelijk.

Wij zien deze nood als een opportuniteit: Groen als kustverdediging tegen de natuur is tegelijk een uitgelezen kans om de beleving van de natuur (groen en zon) opnieuw te introduceren op de dijk. Via het groen kunnen Middelkerke en Westende ongetwijfeld een sterke kaart trekken als de meest groen gemeente aan de kust.

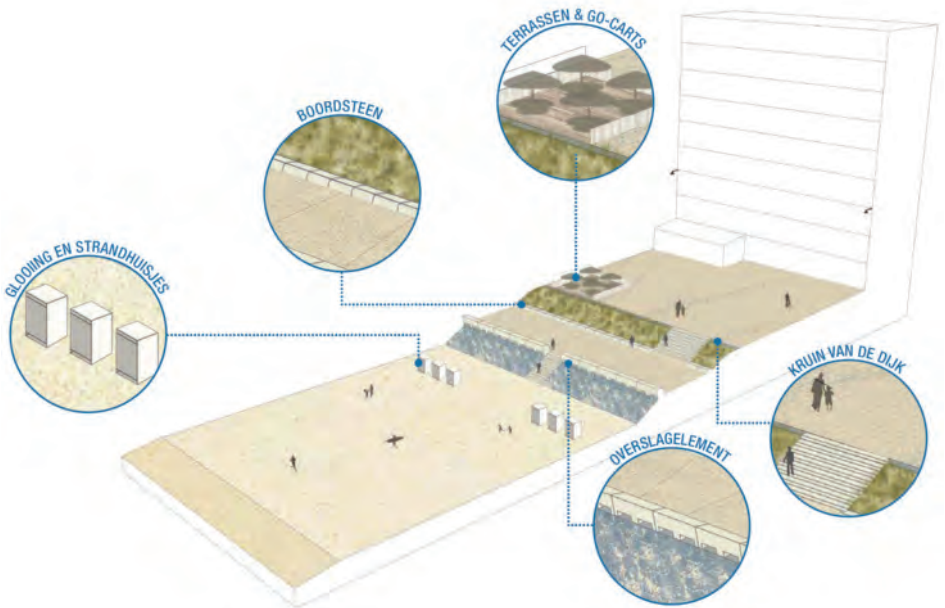
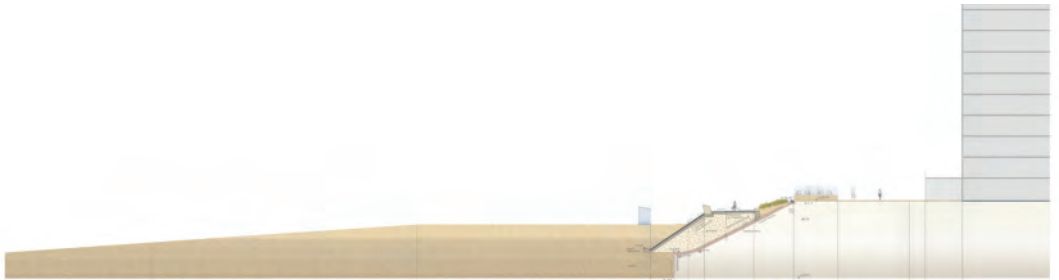
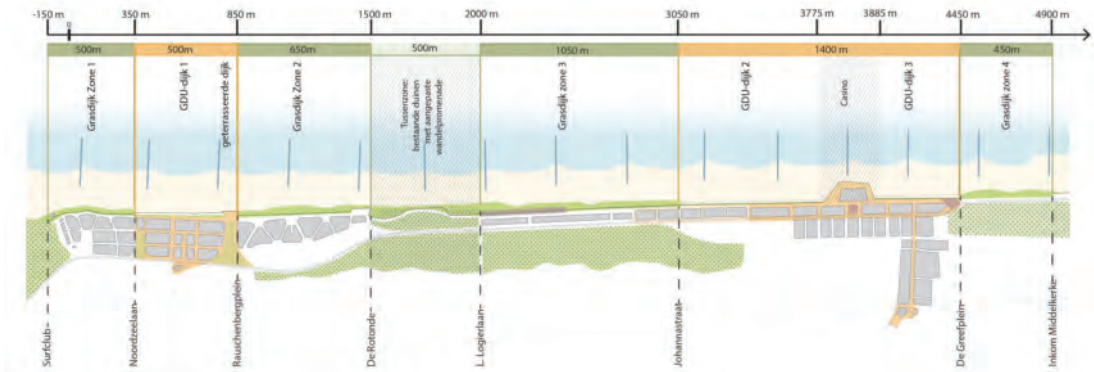

Oude beelden Middelkerke

Grasdijk

GDU-dijk

16. Westerpunt De Panne

STUDIO MOTO

Context - From the beginning, we were aware of the sensitive location, and the unique character of the place where many different elements come together. The sea with its tides, the beach, the dunes, and the promenade. Belgium and France. Birds and walkers. Water, sand, concrete, and nature. How can we bring all these elements together, and make them more tangible, without imposing them and without disturbing the place?

Connecting - The observation tower is positioned on the slope of the promenade. If you walk along the promenade from De Panne, the base of the observation tower lies in line with the promenade, thus extending the walk. As you climb and descend the tower, you automatically return to the promenade or the beach. The walk continues. The placement of the tower makes the location a link between the different elements.

Position - The view of De Panne is unique, partly thanks to the large nature reserve and the dunes that open up to the beach. This sets it apart from other Belgian seaside towns. The dunes are essentially the city's main asset. The construction closely aligns with the dunes in terms of scale, height, shape, color, material, and position, thereby enhancing the asset that makes De Panne so special.

Dynamics - The dynamic character of the construction provides the walker with a maximal landscape experience. The walk along the promenade is currently linear. The loop makes the walk more dynamic and spatial. Due to the different directions of the stairs, the walker is brought into contact with the various landscape characteristics in a new way while entering the bridge. It offers new perspectives. At high

tide, the structure is partially in the sea, enhancing the overall experience. It forms the connection between land and sea.

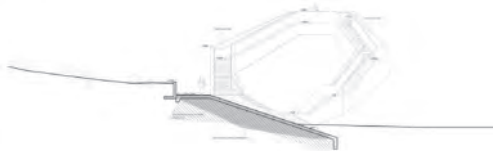
Landmark - The dynamic, striking shape, almost a ring, positioned on the sloping plane of the promenade, distinguishes the structure from its surroundings. The intriguing shape, despite its relatively small scale, arouses interest and curiosity without being dominant, thus becoming a benchmark and a destination. The transparency through the structure acts as a lens, providing a focus on what lies behind it and creating a link to the place one is walking towards. This works from different directions, from De Panne to Dunkirk and vice versa.

Symbolism - "The journey is the destination" is a quote from Confucius that applies here. Once the walker reaches the bridge, it will not be experienced as an endpoint but rather as a resting point. The viewpoint is positioned to continue the walk along the promenade or the beach. It is part of the walk. The path continues over the bridge as if one is climbing a high sand dune. The structure, which can also be seen as a ring, symbolizes the connection between humans and nature, or between two countries.

Sustainability & Material - The entire structure is made of concrete, which, with its texture and color, closely aligns with the surroundings and is also resistant to the very aggressive sea climate. The structure has the robustness expected of a public viewpoint. Concrete requires limited maintenance. The material also seamlessly connects with the concrete promenade. Additionally, should the dunes be allowed to expand and stretch around and under the structure, it can stand independently on its own.

Plan - In plan, the structure has the shape of an elongated pentagon, constructed from equal stair segments connected at an angle of 108°. Between each stair segment,

there is a landing and a resting point, each offering its unique view of the surroundings. The stair constructions also serve as the 'pillars' of the bridge: form, structure, and function are unified. The pillars and foundation ensure that the structure can cantilever over the beach and the sea. On the east side of the observation tower, an additional bench is provided, functioning as a resting point with a view through the structure.

17. Woning Van Wassenhove

JULIAAN LAMPENS

Woning van Wassenhove is een ontwerp van architect Juliaan Lampens en werd gebouwd tussen 1972 en 1974 in Sint-Martens-Latem. De opdrachtgever was vrijgezel Albert Van Wassenhove, leraar met een grote liefde voor moderne kunst en architectuur. Het resultaat is een gebouw van beton, hout en glas, waarin alle woonfuncties in elkaar overlopen in één open ruimte. De massiviteit van het beton wordt doorbroken door de warmte van het hout en het steeds wisselend spel van invallend licht. Geometrische basisvormen structureren het interieur: de slaapruijnte is een cirkel, de keuken een driehoek, het bureau een vierkant. Meer echter dan louter een spel van vormen en lijnen te zijn, slaagt de woning erin om onze ervaring van wonen te herdefiniëren.

Na het overlijden van Albert Van Wassenhove in 2012 werd het huis gelegateerd aan de Gentse Universiteit, die het op zijn beurt in langdurig bruikleen gaf aan Museum Dhondt-Dhaenens. Deze ontsluit en actualiseert de woning via bezoeken, tentoonstellingen en residenties voor kunstenaars.

De woning werd in 2015 gerenoveerd dankzij het mecenaat van Philippe en Miene Gillion. In september 2017 werd de woning definitief beschermd als monument. De woning is aangesloten bij het Iconic Houses Network.

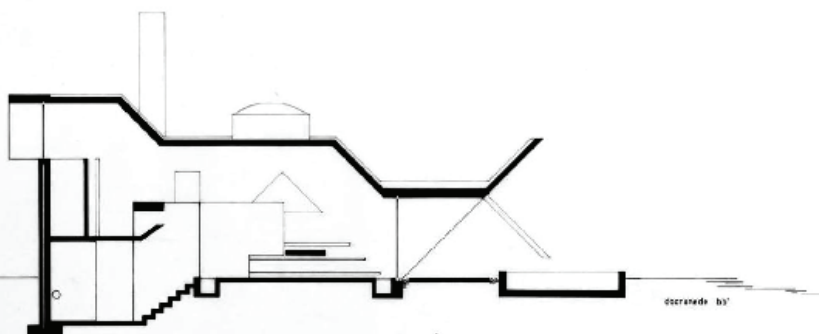
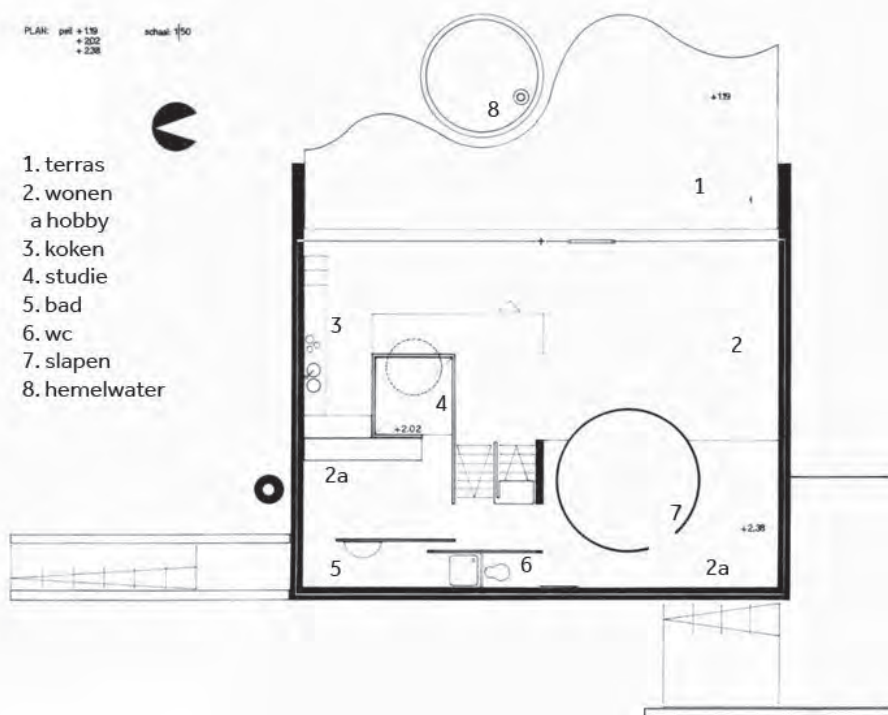

PLAN: pelt +119
+202
+238

schaal: 1:50

1. terras
2. wonen
a hobby
3. koken
4. studie
5. bad
6. wc
7. slapen
8. hemelwater

described by

18. Museum Dhondt-Dhaenens

ERIK VAN BIERVLIET

Geschiedenis

In het jaar 1964 werd de Stichting Mw Jules Dhondt-Dhaenens opgericht door Jules Dhondt (1889–1969) en Irma Dhaenens (1892–1973) met als doel “de middelen te verschaffen om actief bij te dragen tot de ontwikkeling van het bewustzijn van de Vlamingen als volksgemeenschap én het verheffen van het peil van hun cultuur”. Het was evengoed de bedoeling om de collectie verder aan te vullen “door inbrengen, giften, erfgiften, alsmede alle andere middelen die door de heer Jules Dhondt of zijn echtgenote ter beschikking stellen”.

Op 30 november 1968 had de plechtige opening van het museum plaats dat zijn intrek had genomen in een modernistisch ontwerp van architect Erik Van Biervliet. Walter Van Beselaere, toenmalig conservator van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten van Antwerpen, gaf in een toespraak de volgende raad aan het talrijk opgekomen publiek voor de opening: “Kom terug naar dit museum, alleen, overdag en het liefst bij zonneweer, want pas dan zult u elk schilderij in u kunnen opnemen, tot leven gewekt door de zegen van het onvervangbare daglicht, opgenomen in een blanke omgeving en in een levend contact met het heerlijke Leielandschap dat u, van uit de zaal, dank zij de verticale spleetramen, bestendig aanwezig ziet en kunt bewonderen, tot de overkoepelende hemel toe, die als een zegen hoog boven de heerlijke daad van deze schenking blijft gespannen.”

Naast het tonen van hun eigen collectie wilden Jules en Irma ook culturele manifestaties en tentoonstellingen organiseren. Tot 1973 werden de tentoonstellingen voornamelijk afgestemd op kunstenaars uit

hun eigen collectie of van bevriende kunstenaars. Met de aanstelling van Antoon De Pesseroey, toenmalig burgemeester, als voorzitter werd het tentoonstellingsbeleid voornamelijk door hem en Jozef Mees uitgetekend. In deze periode zien we progressieven en vrij radicale tentoonstellingen gekozen door Mees afwisselend met een eerder traditionele benadering door De Pesseroey.

Het beleid van Museum Dhondt-Dhaenens veranderde sterk aan het einde van de jaren tachtig en ook de accenten binnen de verzameling verschuiven drastisch. Kunstenaars lieten zich graag inspireren door de historische collectie en het modernistische gebouw waarin ze vertoeven. Hun denkproces en fysieke aanwezigheid wordt een belangrijk element in de kunstwerken en het fysieke resultaat staat niet langer centraal in hun benadering. Werken van David Tremlett, Perry Roberts, Richard Venlet, Rombouts-Droste en Marthe Wéry verraden de dubbelzinnigheid van de schilderkunst als medium. Enkele van de latere spraakmakende projecten kwamen van Santiago Sierra, Thomas Hirschhorn en Thomas Lerooy.

Museum Dhondt-Dhaenens wil met haar hedendaagse kunstwerken tentoonstellingen produceren met kunstenaars die binnen bepaalde recente artistieke tendensen van de laatste decennia richtinggevend zijn maar in Vlaanderen (of daarbuiten) nog niet op een consistente manier werden getoond. Vaak gelden deze projecten als een scharniermoment in de carrière van de kunstenaar. Museum Dhondt-Dhaenens wil zich hierbij zeker niet beperken tot één enkele type tendens maar staat open voor de diversiteit die zich aanbiedt in de hedendaagse kunstwereld. Binnen de hedendaagse werking wordt er voornamelijk gekozen om individuele tentoonstellingsprojecten uit te werken.

In tegenstelling tot groepstentoonstellingen, kan met deze vorm van tentoonstellen een beter beeld geschept worden van wat de intrinsieke waarde is van een welbepaalde kunstenaar. Museum Dhondt-Dhaenens wil hierbij steeds een hechte partner zijn van de kunstenaar. Het gezamenlijk ontwikkelen van een project, het elkaar bevragen en steunen in de zoektocht naar de betekenis en functie van kunst staat centraal. Het museum creëert in de eerste plaats een mentale ruimte voor dialoog, reflectie, experiment en creatie.

De laatste jaren heeft Museum Dhondt-Dhaenens een sterke traditie opgebouwd in de samenwerking met kunstenaars die het museum als instelling, de positie van de kunstenaar of de relatie met de bezoeker fundamenteel in vraag stellen.

plattegrond (op basis tentoonstellingsplattegrond)

19. Wunderkammer Residence

STUDIO MOTO

Het museum Dhondt-Dhaenens wordt sinds 2018 geflankeerd door The Wunderkammer Residence, een project van architectenbureau studio MOTO, gerealiseerd in samenwerking met kunstenaar Hans Op de Beeck. Een villa gebouwd in het begin van de jaren 1930 is getransformeerd in een uniek 'gesamtkunstwerk'.

Het gebouw is opgevat als een hedendaagse 'wunderkammer' en herbergt de persoonlijke bibliotheekcollectie van Jan Hoet (1936 - 2014) en fungeert tevens als residentie voor kunstenaars, curatoren, onderzoekers en schrijvers met een (inter)nationale, niet-Europese focus. Gelegen tussen het museumgebouw uit 1968, de historische Leie en de voormalige residentie van Jules en Irma Dhondt-Dhaenens, de oprichters van het museum, streeft The Wunderkammer ernaar een ruimte te creëren voor dialoog, reflectie en onderzoek binnen de typische landelijke context van het museum.

